

ΝΕΕΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΙΔΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΠΟΓΓΩΝ (PORIFERA) ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

E. Βουλτσιάδου-Κούκουρα*, M. Κούκη* και Δ. Βαφειδής**

*Τμήμα Βιολογίας, Τομέας Ζωολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 54006, Θεσσαλονίκη

**Ινστιτούτο Αλιευτικής Έρευνας Καβάλας (ΙΝΑΛΕ), Νέα Πέραμος 64007, Καβάλα

ABSTRACT

E. Voultsiadou-Koukoura, M. Kouki & D. Vafidis: New interesting information of Demospongiae, (Porifera) fauna of the Eastern Mediterranean Sea.

A list of 44 demosponge species collected in the North Evoikos Gulf is presented. Nine of these species are new records for the Eastern Mediterranean fauna, thus increasing the diversity of the demosponge fauna of this area. Among the species identified, the recently described endemic species *Coscinoderma sporadence* is included.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γνώση της πανίδας των σπόγγων της Ανατολικής Μεσογείου είναι πολύ περιορισμένη σε σχέση με εκείνη των άλλων τμημάτων της Μεσογείου (van Soest, 1994). Σε μιά σειρά σχετικά πρόσφατων εργασιών (Βουλτσιάδου-Κούκουρα 1986, Voultsiadou-Koukoura et al. 1991, Voultsiadou-Koukoura & Koukoura 1993, κτλ.), καταγράφηκε η πανίδα των Δημοσπόγγων του Βόρειου Αιγαίου, συγκρίθηκε με εκείνες άλλων περιοχών της Μεσογείου, περιγράφηκαν νέα είδη και έγινε ανασκόπηση των Δημοσπόγγων ολόκληρης της Μεσογείου. Στη παρούσα εργασία από τη μελέτη μιας συλλογής Δημοσπόγγων από τον Βόρειο Ευβοϊκό Κόλπο δίνονται νέες πληροφορίες, κυρίως για την διανομή διαφόρων ειδών.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ

Το υλικό που μελετήθηκε προέρχεται από 20 σταθμούς δειγματοληψίας (Πίνακας 1) που βρίσκονται σε όλη την έκταση του Βόρειου Ευβοϊκού συμπεριλαμβανομένου και του Διαύλου των Ωρεών. Η συλλογή των δειγμάτων έγινε με ελεύθερη ή αυτόνομη κατάδυση και με δίχτυα που σύρονταν από μηχανότρατες, σε βάθη από 0.3 μέχρι 80 m. Το υλικό καθώς και τα μόνιμα παρασκευάσματα που έγιναν για τη μελέτη του, βρίσκονται κατατεθειμένα στο Μουσείο του τομέα Ζωολογίας του ΑΠΘ.

Πίνακας 1. Οι σταθμοί δειγματοληψίας στο Βόρειο Ευβοϊκό Κόλπο.

1	Ωρεοί Εύβοιας
2	Κροκίδια Εύβοιας
3	Λιγάδες Εύβοιας
4	Άγιος Γεώργιος Εύβοιας
5	Γιάλτρα Εύβοιας
6	Χρόνια Λίμνη Εύβοιας
7	Λίμνη Εύβοιας
8	Δάφνη Πολιτικών Εύβοιας
9	Αρτάκη Εύβοιας
10	Ζωοδόχος Πηγή Χαλκίδας

11	Σουβάλα-Δέλτα-Κουρέντι Χαλκίδας
12	Καμένα Βούρλα
13	Αρκίτσα Φθιώτιδας
14	Σκάλα Αταλάντης
15	Ροιδίτσα Φθιώτιδας
16	Σκορπονέρια Βοιωτίας
17	Εγγλεζονήσι-Άγιος Μηνάς Βοιωτίας
18	Β. Ευβοϊκός 38° 35' Β, 23° 22' Α
19	Β. Ευβοϊκός 38° 40' Β, 23° 15' Α
20	Β. Ευβοϊκός 38° 47' Β, 22° 50' Α

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Το υλικό που εξετάστηκε από τον Βόρειο Ευβοϊκό αποκάλυψε την παρουσία 44 ειδών Δημοσπόγγων που δίνονται στον Πίνακα 2. Εννιά από τα είδη αυτά αναφέρονται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο και είναι τα εξής: *Plakina trilopha* Schulze 1880. 1 δείγμα (σταθμός: 16) σε βάθος 2 μέτρων, προσκολλημένο σε βράχο. Εξάπλωση: Κοσμοπολιτικό είδος.

Stelletta grubii Schmidt, 1862. 4 δείγματα (σταθμός: 17) σε βάθος 7 μέτρων, προσκολλημένα πάνω σε βράχους και λάτρες. Εξάπλωση: Κοσμοπολιτικό είδος.

Stelletta dorsigera Schmidt, 1864. 1 δείγμα (σταθμός: 16) σε βάθος 3 μέτρων, προσκολλημένο σε βράχο. Εξάπλωση: Αδριατική, Δ. Μεσόγειος.

Stelletta hispida (Bucchich, 1886). 1 δείγμα (σταθμός: 3) σε βάθος 30 μέτρων, προσκολλημένο σε βράχο.

Εξάπλωση: Αδριατική, Δ. Μεσόγειος, Ατλαντικός.

Jaspis johnstoni (Schmidt, 1862). 1 δείγμα (σταθμός: 3) σε βάθος 30 μέτρων, προσκολλημένο σε όστρακο δίθυρο μαλάκιου. Εξάπλωση: Κοσμοπολιτικό είδος.

Cliona nigricans (Schmidt, 1862). 3 δείγματα (σταθμοί: 11, 18) σε βάθη 20-40 μέτρων, προσκολλημένα πάνω σε λατύπες και στο κοράλλι *Cladocora caespitosa* (L.). Εξάπλωση: Αδριατική, Δ. Μεσόγειος.

Eurypon cinctum Sara, 1960. 1 δείγμα (σταθμός: 3) σε βάθος 30 μέτρων, πάνω σε βράχο. Εξάπλωση: Αδριατική, Δ. Μεσόγειος.

Styllaxinella stuposa (Esper, 1794). 7 δείγματα (σταθμοί: 12, 19, 20) προσκολλημένα πάνω σε πέτρες ή αβεσοφύκη σε βάθη 30-60 μέτρων. Εξάπλωση: Αδριατική, Δ. Μεσόγειος, Ατλαντικός.

Ircinia pipetta Schmidt, 1868. 1 δείγμα (σταθμός: 3) σε βάθος 30 μέτρων, πάνω σε βράχο. Εξάπλωση: Αδριατική, Δ. Μεσόγειος.

Σημαντική είναι η επανεύρεση του ενδημικού είδους της Μεσογείου *Coscinoderma sporadense* που πρόσφατα περιγράφηκε από τις Βόρειες Σποράδες (Voultsiadou- Koukoura et al. 1991).

Πίνακας 2. Κατάλογος των Δημόσπογγων που βρέθηκαν στο Βόρειο Ευβοϊκό Κόλπο. Δίνονται οι σταθμοί ανεύρεσής τους και ο Ζωογεωγραφικός Χαρακτηρισμός τους (Z.X.): E=Ενδημικό είδος, AM=Ατλαντο-Μεσογειακό είδος, K=Κοσμοπολιτικό είδος, *= Πρώτη αναφορά για την πανίδα της Ανατολικής Μεσογείου.

Είδη	Σταθμοί	Z.X.
<i>Plakina trilopha</i> Schulze	16	K
<i>Oscarella lobularis</i> (Schmidt)	3,16	AM
<i>Stelletta grubii</i> Schmidt	17	K
<i>Stelletta dorsigera</i> Schmidt	16	E
<i>Stelletta hispida</i> (Bucchich)	3	AM
<i>Stryphnus ponderosus</i> (Bowerbank)	3	AM
<i>Dercitus plicatus</i> (Schmidt)	3,16	AM
<i>Geodia cydonium</i> Jameson	7,11,14,16,17	K
<i>Geodia conchilega</i> Schmidt	3,11,15,16	AM
<i>Erylus discophorus</i> (Schmidt)	16	AM
<i>Tethya aurantium</i> (Pallas)	3,10,11,17	K
<i>Tethya citrina</i> Linnacus	1,11,17,18	E
<i>Aaptos aaptos</i> (Schmidt)	3,16	K
<i>Jaspis johnstoni</i> (Schmidt)	3	K
<i>Cliona celata</i> Grant	11,16,17	K
<i>Cliona viridis</i> (Schmidt)	10	E
<i>Cliona nigricans</i> (Schmidt)	11,18	E
<i>Cliona schmidtii</i> (Ridley)	3	K
<i>Spirastrella cunctatrix</i> Schmidt	3,16,18	K
<i>Alectona millari</i> Carter	16	AM
<i>Chondrosia reniformis</i> (Nardo)	9,11,16,17	K
<i>Chondrilla nucula</i> Schmidt	3,6,11,16,18,19	K

Είδη	Σταθμοί	Z.X.
<i>Timea stellata</i> (Bowerbank)	18	K
<i>Axinella damicornis</i> (Esper)	3	AM
<i>Agelas oroides</i> (Schmidt)	3	AM
<i>Eurypon cinctum</i> Sara	3	E
<i>Raspailia viminalis</i> Schmidt	18	AM
<i>Raspaciona aculeata</i> (Jonston)	3	AM
<i>Mycale massa</i> (Schmidt)	2,3,11,17	AM
<i>Crambe crambe</i> (Schmidt)	5,10,11,16,17	AM
<i>Tedania anhelans</i> Lieberkuhn	19	K
<i>Styllaxinella stuposa</i> (Esper)	12,19,20	AM
<i>Petrosia ficiformis</i> (Nardo)	3,6,10,17,19	AM
<i>Calyx nicaensis</i> (Risso)	7	E
<i>Spongia virgulosa</i> (Schmidt)	11,16	K
<i>Fasciospongia cavernosa</i> (Schmidt)	7,18,19	E
<i>Cacospongia scalaris</i> Schmidt	18	K
<i>Coscinoderma sporadense</i> Voultsiadou- Koukoura, van Soest & Koukouras	16	E
<i>Ircinia foetida</i> (Schmidt)	4,11	AM
<i>Ircinia pipetta</i> Schmidt	3	E
<i>Ircinia variabilis</i> (Schmidt)	3,5,6,8,11,13,16,17,18	K
<i>Ircinia spinosula</i> (Schmidt)	3,11,17	AM
<i>Ircinia oros</i> (Schmidt)	16	AM
<i>Aplysina acrophoba</i> (Schmidt)	6,8,11,17	K

Όσο αφορά τη γεωγραφική τους εξάπλωση, από τα είδη που εξετάστηκαν 9 είναι ενδημικά της Μεσογείου, 17 είναι κοσμοπολιτικά και 18 Ατλαντο- Μεσογειακά. Η ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας (Βουλτσιάδου-Κούκουρα, 1986, Voultsiadou- Koukoura & van Soest 1991a, b, 1993, Voultsiadou- Koukoura et al. 1991, Voultsiadou- Koukoura & Koukoura 1993) έδειξε ότι ο αριθμός των Δημοσπόγγων που ήταν γνωστοί μέχρι σήμερα από την Ανατολική Μεσόγειο ήταν 123. Η προσθήκη των 9 νέων ειδών ανεβάζει τον γνωστό αριθμό τους στα 132. Η προσθήκη 9 ειδών νέων για την πανίδα της Ανατολικής Μεσογείου σ' ένα δείγμα σχετικά μικρού μεγέθους, όπως αυτό που μελετήθηκε, επιβεβαιώνει για μια ακόμη φορά το κενό γνώσης που υπάρχει όσο αφορά την πανίδα των σπόγγων του Αιγαίου, και ολόκληρης της Μεσογείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΟΥΛΤΣΙΑΔΟΥ- ΚΟΥΚΟΥΡΑ, Ε. (1986): Συστηματική, ζωογεωγραφική και οικολογική μελέτη των Δημοσπόγγων της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας του Βόρειου Αιγαίου. Διδακτορική διατριβή Α.Π.Θ., Επιστημονική Επιτροπή της Σχολής Θετικών Επιστημών. Παράρτημα 54. Τόμος 23, 493 σελ., Θεσσαλονίκη.

SOEST, R.W.M. van (1994): Demosponge distribution patterns. In: R.W.M. van Soest, Th.M.G. van Kempen & J.C. Braekman, eds.

Sponges in time and space. Proc. 4th Int. Porifera Congr. Balkema, Rotterdam: 1-480.

VOULTSIADOU- KOUKOURA, E. & R.W.M. van SOEST (1991a): *Hemiassterella aristoteliana* n. sp. (Porifera, Hadromerida) from the Aegean Sea with a discussion on the family Hemiassterellidae. Bijdr. Dierk., 61(1): 43-49.

VOULTSIADOU- KOUKOURA, E. & R.W.M. van SOEST (1991b): *Phorbas posidoni* n. sp. (Porifera:Poecilosclerida) from the Aegean Sea, with a discussion of the family Anchinoidae. J. nat. Hist., 25: 827-836.

VOULTSIADOU- KOUKOURA, E. & R.W.M. van SOEST (1993): Suberitidae (Demospongiae, Hadromerida) from the North Aegean Sea. Beaufortia, 43(11): 176-186.

VOULTSIADOU- KOUKOURA, E., SOEST, R.W.M. van & A. KOUKOURAS (1991): *Coscinoderma sporadense* sp. n. from Aegean Sea with comments on *Coscinoderma confragosum* (Porifera, Dictyoceratida). Zool. Scripta, 20(3): 195-199.

VOULTSIADOU- KOUKOURA, E. & A. KOUKOURAS (1993): Contribution to the knowledge of Keratosa Sponges (Dictyoceratida, Dendroceratida, Verongida: Demospongiae, Porifera) of the Aegean Sea. Mitt. Zool. Mus. Berl. 69(1): 57-72.